

SAKSFRAMLEGG

Til:
Bibliotekstyret

Møtedato:
26.11.2020

Sak:

Oppfølging av Universitetsbibliotekets (UBs) avsetninger

Innstilling til vedtak:

Bibliotekstyret tar bibliotekdirektørens redegjørelse til orientering og slutter seg til anbefalingene i saken, med de endringer som framkom i møtet.

Vedlegg

1. Utvikling i avsetninger 2017-2020
2. Liste over avsetninger på øremerkede tiltak og BOA-prosjekter
3. Oppfølging av avsetninger 2019 – små enheter (ePhorte 2018/994-8) – brev fra universitetsdirektøren
4. Oppfølging av avsetninger – årsregnskap 2019 (ePhorte 2018/994-10) – brev fra universitetsdirektøren
5. Avregning av avsetninger som ble omdisponert i 2019 (ePhorte 2018/994-12) – brev fra universitetsdirektøren

Fakta i saken

UBs avsetninger – bevilgningsøkonomien

Tabell 1 Avsetninger	1.1.2019	1.1.2020
(Alle tall i millioner kroner)		
Regnskapsmessige avsetninger ¹	12,8	-5,6
Øremerkede avsetninger ²	6,4	11,7
Rekruttering ³	3,7	3,6
Totalsum	22,9	9,7

Tidligere vedtak i saken

¹ Avsetninger som ikke er bundet til særskilt tiltak

² Avsetninger knyttet til særskilte tiltak, saldo overføres fra år til år. Inkluderer ikke eksternfinansierte prosjekter (sk. A-prosjekter)

³ Avsetninger knyttet til stipendiatstillingene

BS 3/19 Plan for midlertidig økt bemanning og bruk av avsetninger (ePhorte 2018/1174-4)

BS 32/19 Budsjett 2020 UB (inkl bruk av avsetninger) (ePhorte 2019/868-4)

BS 21/20 Budsjettfordelingsmodell UB (ePhorte 2020/6877-1)

Bakgrunn for saken

Bevilgninger og andre inntekter som ikke blir benyttet i det året de mottas, genererer avsetninger, enten øremerkede eller regnskapsmessige avsetninger. Det er ikke knyttet bindinger/forpliktelser til de regnskapsmessige avsetningene.

Som tabell 1 ovenfor viser, hadde UB 22,9 millioner kroner i avsetninger pr 1.1.2019.

På bakgrunn av begrensninger fra departementet mht institusjonenes avsetninger, vedtok Universitetsstyret – som bibliotekstyret kjenner til — å omdisponere midler fra alle enheter som hadde/har avsetninger som overstiger hhv 10% i avlagt årsregnskap for 2019 og 7% for 2020. For UBs vedkommende betød kravet at vi maksimalt kunne ha 15 millioner kroner i avsetninger pr 1.1.2020 og 10 millioner kroner pr 1.1.2021.

I tråd med styrevedtaket, omdisponerte universitetsdirektøren i 2019 10 millioner kroner av UBs avsetninger til andre formål. Samtidig hadde bibliotekstyret godkjent en utstrakt bruk av (de samme) avsetningene, både til dekning av driftsmessig underskudd som følge av reduserte bevilgninger, og til nye tiltak.⁴ Tabellen viser effekten av omdisponeringen, avsetningene var pr 1.1.2020 redusert til 9,7 millioner – godt under grensen for 1.1.2020, og også under grensen for 1.1.2021.

Prognosen for UBs avsetninger pr 1.1.2021 er vist i tabell 2:

Tabell 2 Avsetninger	1.1.2020	Endring (prognose)⁵	1.1.2021 (prognose)
<i>(Alle tall i millioner kroner)</i>			
Regnskapsmessige avsetninger	-5,6	-8,3	-13,9
Øremerkede avsetninger	11,7	-5,9	5,8
Rekruttering	3,6	-1,2	2,4
Totalsum	9,7	-15,4	-5,7

Den store negative endringen på regnskapsmessige avsetninger er knyttet til budsjettert/forventet underskudd på drift og litteratur i 2020, som bibliotekstyret er kjent med både gjennom budsjettbehandling og regnskapssaker. Underskuddet på litteraturbudsjettet skyldes ugunstige valutakurser. Dette underskuddet ble søkt dekket av sentrale midler, men er foreløpig ikke innvilget.

UBs avsetninger ligger med andre ord langt fra de grensene som kunne utløse (ytterligere) omdisponering av midler til nivå 1.

⁴ Jf BS 17/18 Budsjett lønn-drift UB 2019 og BS 3/19 Plan for midlertidig økt bemanning og bruk av avsetninger (ePhorte 2018/1174 hhv dok 2 og 4)

⁵ Basert på Regnskap pr oktober 2020 (ePhorte 2019/868-8)

De store negative avsetningene representerer imidlertid en stor utfordring. Flere andre enheter ved UiT har negative avsetninger og således en tilsvarende, eller enda vanskeligere, situasjon.

Bibliotekdirektøren konstaterer at oppfølgingen av UBs avsetninger over år har vært for overfladisk. Avsetningene har vært store, og detaljert oppfølging har ikke framstått som påkrevet. Med dagens situasjon er dette endret. Oppfølgingen vil fra nå av bli mye tettere. Dette er beskrevet i siste del av dokumentet, under overskriften «Framtidig forvaltning av avsetninger – oppfølging av årsregnskap». I den sammenheng foreslås å sette 2020 som «nullår».

Det må også gjøres et arbeid mht detaljene i avsetningene pr 1.1.2021.

Det finnes ulike måter å håndtere disse utfordringene på. En mulighet er å søke universitetsdirektøren om å få tilbakeført beløpet på 10 millioner kroner, eller deler av beløpet, som ble omdisponert i 2019. Hvis vi i tillegg kunne få dekket underskuddet på litteratur av sentrale midler, ville vi komme på pluss.

Bevilgningsøkonomi og andre inntekter

Både i budsjett og regnskap skilles det mellom bevilgningsøkonomien (BEV) og bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet (BOA).

I UiTs regelverk⁶ er dette definert slik:

Bevilgningsfinansiert aktivitet (BEV): BEV omfatter aktivitet som er fullfinansiert med bevilgning fra departement. BEV betegnes som tiltak og er registrert med tallkode på 6 siffer i økonomisystemet.

Bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet (BOA): BOA omfatter aktivitet som ikke er fullfinansiert med bevilgning fra departementer, men som helt eller delvis er finansiert av nasjonale og internasjonale finansieringskilder. BOA betegnes som prosjekt og er registrert med bokstaven A + tallkode på 5 siffer i økonomisystemet.

Det vil si at BEV omfatter alt som bevilges fra Kunnskapsdepartementet (KD).

Generell og spesiell basisbevilgning tilhører BEV. Det samme gjør øremerkede midler mottatt fra UiTs strategifond og andre sentrale kilder ved UiT, samt bevilgning til rekrutteringsstillinger (stipendiater/post doc).

Inntekter fra andre enheter ved UiT, som følge av oppdrag eller avtaler om deltakelse i prosjekt o.l., vil som regel også regnskapsmessig forstand være BEV, med mindre midlene stammer fra eksterne bevilgninger. Hvilken kategori som er riktig å benytte, må avklares i hvert enkelt tilfelle. Ved tvil avgjør bibliotekdirektøren saken.

Inntekter fra aktører utenfor UiT, som følge av oppdrag eller avtaler om deltakelse i prosjekt o.l., vil være BOA – bidrags- og oppdragsaktivitet.

I vedlegg 2 er UBs avsetninger pr 1.1.2020 kategorisert i BEV/BOA.

---

⁶ Retningslinje for budsjettering i økonomisystemet (ePhorte 2016/9727)

Om avsetningene

Regnskapsmessige avsetninger – minus 5,6 millioner kroner

Positive regnskapsmessige avsetninger er normalt «frie» midler, uten forpliktelser eller bindinger, som kan disponeres til ulike tiltak. Men negativt beløp betyr i stedet at UB har gjeld. En slik situasjon kan ikke tillates over tid.

Avsetninger til øremerkede avsetninger (utenom rekruttering) – 11,7 millioner kroner

Disse avsetningene har i større eller mindre grad forpliktelser knyttet til seg. Beløpet inkluderer 4,8 millioner kroner knyttet til Open Access-fondet⁷ (OA-fondet).

Avsetninger til rekruttering – 3,6 millioner kroner

Avsetninger til rekruttering består av midler til dekning av lønn og drift for de fire stipendiatstillingene UB har. Alle disse stillingene er besatt, og våre forpliktelser for stipendiatene gjelder ut 2022. Midler knyttet til rekrutteringsstillingene reduseres år for år. Ved utgangen av 2022 mangler vi 259 tusen kroner, og dette må dekkes inn fra ordinær drift.

UBs regnskapsmessige avsetninger

Som tabell 2 viser, er de regnskapsmessige avsetningene betydelige, og det er en stor utfordring å finne en strategi for å komme i pluss igjen. Regnskapsmessige avsetninger «tilhører» bevilgningsøkonomien (BEV).

Tabell 3 viser utviklingen i avdelingenes regnskapsmessige avsetninger i perioden 2017-2020.

Tabell 3 Regnskapsmessige avsetninger pr avdeling	1.1.2017	1.1.2018	1.1.2019	1.1.2020
<i>(Alle tall i millioner kroner)</i>				
UB felles	9,9	10,1	4,8	-8,2
Ledelse og stab	0,1	0,1	0,3	0,2
Publikumstjenester	0,5	1,0	-1,0	-4,3
Samlinger	1,4	2,1	2,1	-0,5
Result	1,7	4,0	5,6	7,1
Litteratur	**	**	1,0	0,2
Totalsum	13,6	17,4	12,8	-5,5

På UB felles er det opparbeidet et akkumulert overskudd på bibliotekktjenestene til og med 2018. Midlene som universitetsdirektøren omdisponerte, 10 millioner kroner, er i sin helhet regnskapsført på UB felles i 2019, slik at dette kostnadsstedet pr 1.1.2020 har en negativ avsetning på 8,2 millioner kroner.

⁷ UiTs fond til dekning av betaling for åpen tilgang ved publisering av vitenskapelige artikler

Ledelse og stab har gått med små overskudd i hele perioden og har pr 1.1.2020 en positiv avsetning på 0,2 millioner kroner.

Publikumstjenester gikk med overskudd til og med 2017. I 2018 og 2019 gikk avdelingen med underskudd. Dette skyldtes dels forskuttering av stillinger (iht budsjett), men også betydelig mindre i sykepengerefusjoner enn det var budsjettert med. Publikumstjenester har en negativ avsetning pr 1.1.2020 på 4,3 millioner kroner. Forskuttering av stillinger var vedtatt dekket av UBs avsetninger, dvs av regnskapsmessige avsetninger på UB felles. Dette er foreløpig ikke fulgt opp.

Samlinger har gått med overskudd til og med 2018. Underskuddet i 2019 skyldes en forskuttet stilling, i tråd med budsjett, slik at også Samlinger har en negativ avsetning pr 1.1.2020, på 0,5 millioner kroner. Forskuttering av stillinger var vedtatt dekket av UBs avsetninger, dvs av regnskapsmessige avsetninger på UB felles. Dette er foreløpig ikke fulgt opp.

Result har i hele perioden hatt ledighet i stillinger knyttet til bevilgningsøkonomien. Når de samtidig har hatt egne avtale- og prosjekttinntekter, har dette gitt årlige overskudd som akkumulert utgjør en positiv avsetning på 7,1 millioner kroner pr 1.1.2020.

Tabell 4 viser forventet status pr 1.1.2021 fordelt på avdelingene:

Tabell 4 Regnskapsmessige avsetninger	01.01.2020	Endring (prognose)	01.01.2021 (prognose)
<i>(Alle tall i millioner kroner)</i>			
UB felles	-8,2	-0,2	-8,4
Ledelse og stab	0,2	0,0	0,2
Publikumstjenester	-4,3	-1,5	-5,8
Samlinger	-0,5	-2,1	-2,6
Result	7,1	1,9	9,0
Sum drift	-5,7	-1,9	-7,6
Litteratur	0,2	-6,5	-6,3
Sum drift + litteratur	-5,5	-8,4	-13,9

Ved de øremerkede midlene hefter forpliktelser i større eller mindre grad. I tillegg gjenstår tiltak tilsvarende 1,5 millioner kroner av planen fra 2019. Dette gjelder prosjekter som er i gang, og som avsluttes i august 2021.

I planen inngikk forskuttering av nytilsetninger tilsvarende tre hele stillinger i samband med nært forestående ledighet som følge av pensjonering. Dette skulle bare gjelde ett år, altså tre årsverk. Den overbemanningen dette innebar, består imidlertid fortsatt, og betyr behov for omstillingsmidler (avsetningsmidler) også i 2020 og 2021. Dette er tilknyttet avdelingene Publikumstjenester og Samlinger. Overbemanningen er for en stor del grunnen til disse avdelingenes underskudd.

I tillegg kommer BOA-prosjekter for til sammen 0,6 millioner kroner pr 1.1.2020. BOA-prosjektene er ikke inkludert i begrensningene satt av departementet.

Universitetsdirektørens omdisponering av 10 millioner kroner i 2019 – mulighet for tilbakeføring

Til sammen 10 millioner kroner av UBs avsetninger ble i 2019 omdisponert til nivå 1. Rasjonalet for omdisponeringen var at UB hadde store avsetninger, oppspart til ulike byggmessige tiltak, men som var avhengige av BEAs⁸ planer for å realiseres. Planen for bruk av avsetninger som bibliotekstyret vedtok i februar 2019, inneholdt byggmessige tiltak for 3,5 millioner kroner, som alle var innmeldt til BEA. For øvrig var planene lite konkrete.

I dokumentene som omhandler denne omdisponeringen (jfr vedlegg 3-5), heter det blant annet:

«Omdisponering av avsetninger skal ikke bidra til redusert faglig aktivitet, og heller ikke at planlagte anskaffelser av prioritert utstyr til faglig virksomhet utgår.»

«I tilfelle omdisponeringer som det er knyttet faglige bindinger til, og som enheten eventuelt ikke klarer å gjennomføre innenfor egne rammer, tar enheten saken opp med universitetsdirektøren, fortrinnsvis gjennom årlig budsjettprosess til innspill av særlige prioriteringer.»

«Det gis garanti for at høyt prioriterte tiltak skal gjennomføres.»

«Prioriterte tiltak i tilknytning til bygg og utstyrsinvesteringer er allerede meldt inn til innkjøpstjenesten og/eller BEA. Noen av disse vil også kunne anses som bundet aktivitet og vil være gjenstand for nærmere vurdering i dialog med universitetsdirektøren.»

«Inndratte avsetninger knyttet prosesser rundt renovering av KS-biblioteket vil inngå i BEAs rammer for de aktuelle prosjektene og på denne måten bli benyttet til formål de var avsatt til.»

UBs plan for bruk av avsetninger hadde et kostnadsomfang på 14,7 millioner kroner. Realisering av planen i sin helhet ville ha redusert de regnskapsmessige avsetningene fra *pluss* 12,8 millioner kroner pr 1.1.2019 til *minus* 1,1 millioner kroner pr 1.1.2021 og *minus* 1,9 millioner kroner pr 31.12.2021. Det ville betydd totale avsetninger på 6,1 millioner kroner pr 1.1.2021, godt under grensen på 10 millioner kroner, og ingen frie midler til disposisjon. Ser vi bort fra de 3,5 millioner kroner til byggmessige tiltak, blir tallene samlet 9,6 millioner kroner pr 1.1.2021. Pr november 2020 gjenstår tiltak tilsvarende knapt 1,5 millioner kroner av planen, i tillegg til de byggmessige tiltakene for 3,5 millioner kroner som er innmeldt til BEA.

Universitetsdirektørens omdisponering innebærer i realiteten at UBs daværende frie midler er disponert to ganger, noe den negative saldoen illustrerer.

Som bibliotekstyret er kjent med gjennom arbeidet med ny bemanningsplan, og som også framgår av budsjettframlegget for 2021⁹, er UB nå kommet i en situasjon hvor det er vanskelig å opprettholde faglig aktivitet på forventet nivå innenfor de tildelte budsjetttrammene. Tidligere

---

⁸ Avdeling for bygg og eiendom

⁹ Se egen sak til dette bibliotekstyremøte

plan om å bruke avsetninger til å kunne ha en lengre omstillingsperiode til lavere bevilgninger, kan ikke lenger gjennomføres, da avsetningene er omdisponert og ikke lenger tilgjengelige.

I den foreliggende situasjon kan det være grunn til å søke om å få tilbakeført de omdisponerte midlene, slik forutsetningene for omdisponeringen åpner for. Det må i utgangspunktet skje som innspill til budsjettfordelingen for 2022. Bibliotekdirektøren ønsker å gå i dialog med universitetsdirektøren om saken.

Intern omdisponering av regnskapsmessige avsetninger pr 1.1.2021

De 10 millioner kroner i avsetninger som ble omdisponert til nivå 1 i 2019, ble i sin helhet belastet UB felles, eller det som etter ny budsjettfordelingsmodell vil bli rendyrket som nivå 2 i UBs regnskap. Dette kostnadsstedet har i hovedsak vært knyttet til bibliotekstjenestene. Bibliotekdirektøren finner det rimelig at alle avdelinger tar sin del av omdisponeringen, og foreslår følgende omfordeling:

Tabell 5	UB felles/litt	Stab	Publ	Saml	Result	Sum
Gammel fordeling	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	10,0
Ny fordeling	3,4	0,2	1,1	2,0	3,3	10,0

Tabell 6 på neste side viser hvordan utviklingen i avsetninger da blir.

Framtidig forvaltning av avsetninger – oppfølging av årsregnskap

Bibliotekdirektøren vil fra nå av – i samband med den årlige regnskapsavslutningen – foreta en gjennomgang av avsetningene og vurdere eventuell omdisponering i tråd med nylig vedtatt budsjettfordelingsmodell (BS 21/20). Med bedre kontroll på avsetningene kan disse i neste omgang benyttes til å finansiere økt aktivitet det kommende året, eller til å saldere budsjettet, dvs at det budsjetteres med bruk av avsetninger til konkrete formål i de årlige budsjettene.

For øvrig følges regnskapene opp slik beskrevet i nylig vedtatt budsjettfordelingsmodell (BS 21/20):

Bevilgningsøkonomien (BEV)

En avdelings underforbruk både på lønn og driftsmidler knyttet til bevilgningsøkonomien tilfaller nivå 2 som positiv regnskapsmessig avsetning, mens overforbruk må dekkes av aktuell avdeling og vil vises i regnskapet som negativ regnskapsmessig avsetning på nivå 3.

Øremerkede midler (BEV/BOA)

Avdelingene/UB kan i tillegg ha mottatt øremerkede midler. Dette kan være både lønns- og driftsmidler. Alle slike tiltak/prosjekter skal ha en sluttdato, jf bibliotekstyrets anbefaling i forrige styremøte.

Så lenge prosjektperioden varer, vil ubenyttede midler knyttet til øremerkede tiltak/prosjekter, følge tiltaket/prosjektet og overføres til påfølgende år.

Ubenyttede midler for øremerkede tiltak/prosjekter som er avsluttet, tilbakeføres til bevilgningsyter, der dette er krav. I motsatt fall tilfaller de ubenyttede midlene nivå 2 dersom de

tilhører bevilgningsøkonomien, mens restmidler fra eksternfinansierte tiltak tilfaller avdelingen. I begge tilfelle vil dette da bli regnskapsmessige avsetninger.

Tabell 6 Avsetninger <i>Tall i mill kr</i>						
		01.01.2019	omdisp	01.01.2020 uten omdisp	01.01.2020 med omdisp	Prognose 1.1.2021
DRIFT						
UB felles						
	Regnskapsmessig	4,8	- 3,4	1,8	- 1,6	- 1,7
	Øremerket	0,2		0,2	0,2	
	Rekruttering	-		-	-	
Stab						
	Regnskapsmessig	0,3	- 0,2	0,2	- 0,0	- 0,0
	Øremerket	-		-	-	
	Rekruttering	-		-	-	
Publ						
	Regnskapsmessig	- 1,0	- 1,1	- 4,3	- 5,3	- 6,8
	Øremerket	1,0		2,3	2,3	
	Rekruttering	2,4		2,2	2,2	
Saml						
	Regnskapsmessig	2,1	- 2,0	- 0,5	- 2,5	- 4,6
	Øremerket	-		- 0,3	- 0,3	
	Rekruttering	-		-	-	
Result						
	Regnskapsmessig	5,6	- 3,3	7,1	3,8	5,7
	Øremerket	2,4		4,5	4,5	
	Rekruttering	1,3		1,5	1,5	
LITTERATUR						
	Regnskapsmessig	1,0		0,2	0,2	- 6,3
	Øremerket (OA-fondet)	2,8		4,8	4,8	
	Rekruttering	-		-	-	
Sum omdisp			- 10,0			
Sum alle avd						
	Regnskapsmessig (inkl litt.)	12,8	-	4,6	- 5,4	- 13,7
	Øremerket	6,4	-	11,4	11,4	5,6
	Rekruttering (inkl annum)	3,7	-	3,7	3,7	2,4
Totalt		22,9	-	19,7	9,7	- 5,7

Oppdragsinntekter (BOA)

Oppdragsinntekter (BOA) vil som regel være knyttet til et øremerket tiltak/prosjekt, og håndteres som (andre) øremerkede midler, se foran. Overskudd på oppdrag tilfaller den aktuelle avdeling, som regnskapsmessige avsetninger.

Maksimumsgrense for avsetninger

Som beskrevet foran er UiTs modell at en enhets avsetninger ikke kan overstige 7 % av årsregnskapet for bevilgningsøkonomien. I så tilfelle vil overskytende avsetninger bli omdisponert. En lignende modell kan også legges til grunn for avsetninger ved UBs avdelinger. Det bør i så fall være en ordning med stor fleksibilitet. Bibliotekdirektøren anser at det viktigste hensynet vil være å sikre midler til planlagt/prioritert aktivitet. Det anbefales derfor at det i slike tilfelle inngås en dialog med avdelingen om disponering av de overskytende midlene.

Disposisjonsmyndighet

Bibliotekdirektøren disponerer de regnskapsmessige avsetningene på nivå 2, og kan følgelig omfordele disse til å finansiere nye tiltak. Større tiltak må godkjennes av bibliotekstyret. Tilsvarende kan den enkelte avdelingsleder disponere avdelingens regnskapsmessige avsetninger, i samråd med bibliotekdirektøren.

Johanne Raade
bibliotekdirektør

–
johanne.raade@uit.no
77 64 51 21

Marianne Foss
seniorrådgiver
–
marianne.foss@uit.no
77 64 57 21

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur